

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΝΟΙΑΖΟΜΑΙ ΚΑΙ ΔΡΩ»

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ 2018 - 2019

ΙΟΥΝΙΟΣ 2019

Η εξωτερική αξιολόγηση του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω» κατά το σχολικό έτος 2018 - 2019 είχε ως στόχο την ανάδειξη των αντιλήψεων, των ερμηνειών, των δράσεων, των πρακτικών και αλληλεπιδράσεων των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των συντονιστών που συμμετείχαν στην εφαρμογή του. Η παρούσα αξιολόγηση βασίστηκε στη συλλογή και ανάλυση ποιοτικών δεδομένων τα οποία προέκυψαν από τη διενέργεια focus groups - ομάδων εστίασης. Στη διαδικασία συμμετείχαν συνολικά 40 μαθητές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από 5 διαφορετικά σχολεία. Ειδικότερα, διενεργήθηκαν 3 focus groups 21 μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 2 focus groups 19 μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Επιπροσθέτως, διενεργήθηκαν focus groups εκπαιδευτικών και συντονιστών. Όσον αφορά την κατηγορία των εκπαιδευτικών, έγιναν συνολικά 4 focus groups στα οποία συμμετείχαν 29 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από 16 διαφορετικά σχολεία. Σχετικά με τους συντονιστές, διενεργήθηκε 1 focus group με τέσσερις συμμετέχοντες.

Τα ποιοτικά δεδομένα που προκύπτουν από τις ομάδες εστίασης καταδεικνύουν το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο εξοικείωσης των μαθητών όσον αφορά τις έννοιες του εθελοντισμού, της φιλανθρωπίας, της ενεργού πολιτειότητας και της αλληλεγγύης, ανεξαρτήτως βαθμίδας εκπαίδευσης. Μέσα από τη διαδικασία των ομάδων εστίασης γίνεται εμφανής η διαφοροποίηση σε επίπεδο γνώσεων και τελικά δεξιοτήτων μεταξύ μαθητών που συμμετείχαν για πρώτη φορά στο «Νοιάζομαι και Δρω» και μαθητών που συμμετείχαν για δεύτερη, τρίτη ή και τέταρτη φορά. Ιδιαίτερα δε όσον αφορά την κατανόηση της έννοιας της ενεργού πολιτειότητας - και της σύνδεσης με τη δημοκρατία - εντοπίζουμε την καθοριστική συνεισφορά του «Νοιάζομαι και Δρω», ειδικά από τις αναφορές των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Εδραιωμένη είναι επίσης και η κατανόηση των συμμετεχόντων - ανεξαρτήτως βαθμίδας - για τις έννοιες της φιλανθρωπίας και της αλληλεγγύης, ενώ πριν τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα η σχετική εξοικείωσή τους ήταν «περιορισμένη». Αντιλαμβανόμενοι την πολυπλοκότητα των συγκεκριμένων όρων, συνειδητοποιούμε τον βαθμό «διείσδυσης» του συνόλου των δραστηριοτήτων του προγράμματος σε θεωρητικό αλλά και πρακτικό επίπεδο.

Για το σύνολο των συμμετεχόντων η συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν μία ευκαιρία για νέες εμπειρίες, για νέες φιλίες και νέες δεξιότητες. Με ιδιαίτερα θερμές αποτυπώσεις τονίζουν τον δημιουργικό και κοινωνικό χαρακτήρα της διαδικασίας, με έμφαση στην ανιδιοτελή προσφορά. Ειδικότερα σε μία περίοδο που τα κοινωνικά αντανάκλαστα είναι απαραίτητα, η συμμετοχή των μαθητών στο «Νοιάζομαι και Δρω» αμβλύνει σοβαρές κοινωνικές παθογένειες, στηρίζει το περιβάλλον και συνεισφέρει στην αρτιότερη διαχείριση του προσφυγικού ζητήματος που ταλανίζει τη χώρα.

Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς, το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι η πολύ θετική αξιολόγηση της εμπειρίας της συμμετοχής στο πρόγραμμα και των πολυδιάστατων οφελών για τους ίδιους αλλά και τους μαθητές. Ο συνολικός αντίκτυπος στην εκπαιδευτική κοινότητα μετά από 4 έτη υλοποίησης αποτιμάται ιδιαίτερα θετικά. Παράλληλα, τα δεδομένα καταδεικνύουν την ένθερμη υποδοχή του προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς που συμμετέχουν σε αυτό για πρώτη φορά, καθώς επίσης και τη σταθερά θετική στάση όσων συμμετέχουν για περισσότερα έτη. Αντίστοιχα θετικές ήταν και οι διατυπώσεις των εκπαιδευτικών – ανεξαρτήτως βαθμίδας εκπαίδευσης - σχετικά με την υποστήριξη που έλαβαν από την ομάδα υλοποίησης του έργου, καθώς επίσης και για το έντυπο και ψηφιακό υλικό. Οι τοποθετήσεις υπέρ της μελλοντικής συμμετοχής τους στο «Νοιάζομαι και Δρω» ήταν σαφώς θετικές.

Όσον αφορά τους συντονιστές του προγράμματος, εξίσου θετικά αποτυπώνεται η εμπειρία της συμμετοχής τους. Στο σύνολό τους δήλωσαν την ικανοποίησή τους από την εσωτερική λειτουργία και υποστήριξη που έλαβαν από την ομάδα διαχείρισης, αλλά και από τη συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς κατά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων. Παράλληλα, τόνισαν τη σημασία του εκπαιδευτικού υλικού για την ομαλή εξέλιξη των δραστηριοτήτων, αλλά και για την επίτευξη των στόχων που συνδέονται με τις γνώσεις και τις δεξιότητες των εμπλεκομένων. Οι συντονιστές τοποθετήθηκαν σαφώς θετικά υπέρ της συνέχισης του προγράμματος και για το επόμενο σχολικό έτος, ενώ η πλειοψηφία τόνισε την καθοριστική συμβολή του «Νοιάζομαι και Δρω» για την καθοδήγηση των δράσεων των εκπαιδευτικών. Μάλιστα ορισμένοι συντονιστές ανέφεραν ότι η ομάδα των εκπαιδευτικών που

υποστήριξε, μάλλον δεν θα αναλάμβανε να αναπτύξει δράσεις αντίστοιχης έκτασης χωρίς το βοηθητικό - υποστηρικτικό πλαίσιο του «Νοιάζομαι και Δρω».

Σημαντικό τμήμα της εξωτερικής αξιολόγησης του προγράμματος «Νοιάζομαι και Δρω» αποτελεί η αποτύπωση των δυσκολιών - αρνητικών στιγμών των συμμετεχόντων, προκειμένου να προκύψουν προτάσεις βελτίωσης της διαδικασίας. Αυτές οι αναφορές - για τους μαθητές - συνδέονται περισσότερο με την απογοήτευση - ματαίωση που αισθάνονται οι συμμετέχοντες όταν έρχονται αντιμέτωποι με συμπολίτες τους που στέκουν απαθείς μπροστά στα σοβαρά ζητήματα της καθημερινότητας και τις ανάγκες όσων δοκιμάζονται και δεν συνδέονται με την υλοποίηση του προγράμματος. Για τους εκπαιδευτικούς και τους συντονιστές αρνητικά σημεία του προγράμματος είναι οι απαιτητικοί ρυθμοί υλοποίησης και η περιορισμένη χρηματοδότηση. Στο πλαίσιο της μελλοντικής εξέλιξης του προγράμματος, η παρούσα αξιολόγηση εντοπίζει την ανάγκη διεύρυνσης του κύκλου συμμετοχών, με στόχο την ακόμα μεγαλύτερη συμβολή στην εξωστρέφεια των σχολικών μονάδων, των μαθητών, των γονιών και τέλος των ίδιων των εκπαιδευτικών.

Συνοψίζοντας, η παρούσα αξιολόγηση αποτιμά ιδιαίτερα θετικά την εφαρμογή του «Νοιάζομαι και Δρω» και εντοπίζει, μέσα από θεωρητικές αλλά και πρακτικές αποτυπώσεις των συμμετεχόντων, τον υψηλό βαθμό διεϊσδυσης του συνόλου των δραστηριοτήτων του προγράμματος. Η παιδευτική αξία της όλης διαδικασίας διαμορφώνει στάσεις και πρακτικές που αναδεικνύουν τον καθοριστικό ρόλο του εθελοντισμού στην εδραίωση του ανθρωπισμού και της δημοκρατίας στη σύγχρονη κοινωνία.

Αθανάσιος Κατσής,
Καθηγητής, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής,
Πρύτανης Πανεπιστημίου Πελοποννήσου